



Sygn. akt: WK 5/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Błus (przewodniczący)

SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

SSN Jan Bogdan Rychlicki

przy udziale prokuratora Naczelnej Prokuratury Wojskowej ppłk. M. N. w sprawie kpr. K. P. uniewinnionego od popełnienia wykroczenia z art. 70 § 2 k.w. oraz wobec, którego umorzono postępowanie o wykroczenie z art. 431 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, po rozpoznaniu w Izbie Wojskowej na rozprawie w dniu 20 października 2016 r., kasacji, wniesionej przez Zastępcę Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych na niekorzyść od wyroku Wojskowego Sądu Okręgowego w W. z dnia 30 maja 2016 r., sygn. akt Waz. (...) zmieniającego wyrok Wojskowego Sądu Garnizonowego w O. z dnia 14 marca 2016 r., sygn. akt W (...)

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Wojskowemu
Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Kpr. K. P. został obwiniony o to, że: 1) w dniu 10 maja 2015 r. około godz. 9.00 w rejonie zakwaterowania przejściowego jednostki wojskowej na terenie obozowiska (...) w D., wbrew zakazowi określone w art. 14 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 ze zm.) spożywał napój alkoholowy w postaci wódki, tj. o popełnienie wykroczenia określonego w art. 43¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, 2) w tym samym dniu, czasie i miejscu, wbrew obowiązкови zachowania trzeźwości, określone w pkt 33 ust. 1 ppkt 3 Regulaminu Ogólnego Sił Zbrojnych RP, znajdował się w stanie nietrzeźwości (I badanie 0,95 mg/dm³ alkoholu w wydychanym powietrzu) i podjął się w tym stanie czynności służbowych w ten sposób, że sprawował pieczę nad przydzieloną mu bronią służbową, tj. o popełnienie wykroczenia określonego w art. 70 § 2 k.w.

Wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego w O. z dnia 14 marca 2015 r., sygn. akt: W (...) obwiniony został uznany za winnego popełnienia czynu zarzucanego w pkt 1 wniosku, tj. wykroczenia określonego w art. 43¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i skazany na karę 400 zł grzywny. Natomiast od popełnienia czynu zarzucanego w pkt 2 wniosku został uniewinniony.

Od tego orzeczenia apelację wniósł prokurator, który rozstrzygnięciu Sądu w zakresie czynu z pkt 2 wniosku zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przez przyjęcie, że obwiniony w chwili zarzucanego mu czynu nie podejmował czynności służbowych w rozumieniu art. 70 § 2 k.w. w sytuacji, gdy Sąd przyjął za udowodnioną okoliczność, że obwiniony w czasie pozostawania po użyciu alkoholu sprawował pieczę nad bronią służbową i wniósł o uchylenie orzeczenia Sądu pierwszej instancji w tym zakresie i przekazanie sprawy w tym przedmiocie do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Wojskowy Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 30 maja 2016 r., sygn. akt: Waz. (...), uchylił na podstawie art. 104 § 1 pkt 7 k.p.w. zaskarżony wyrok w pkt I i III części dyspozytywnej i na zasadzie art. 5 § 1 pkt 9 k.p.w. umorzył postępowanie o wykroczenie opisane w pkt 1 wniosku o ściganie z uwagi na brak żądania

ścigania pochodzącego od osoby uprawnionej i utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie.

Od tego orzeczenia kasację na niekorzyść obwinionego wniósł Zastępca Prokuratora Generalnego do Spraw Wojskowych i zarzucił: 1) rażące, a przy tym mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa procesowego, a to art. 86a § 1 i 3 k.p.w. w zw. z art. 5 § 1 pkt 9 k.p.w. przez przyjęcie, że koniecznym jest żądanie ścigania obwinionego o wykroczenie określone w art. 43¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi pochodzące od uprawnionej osoby, tj. Dowódcy Jednostki Wojskowej nr (...) w (...) 2) rażące, a przy tym mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisu prawa materialnego, a to art. 70 § 2 k.w. przez przyjęcie, że pomimo uznania za udowodniony faktu sprawowania pieczy nad bronią służbową przez obwinionego znajdującego się w stanie po użyciu alkoholu, zachowanie żołnierza nie stanowiło podjęcia czynności służbowej w rozumieniu wskazanego przepisu prawa i wyczerpania przez obwinionego ustawowych znamion wykroczenia ujętego w art. 70 § 2 k.k. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sąd odwoławczego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W tej sprawie, Sąd odwoławczy procedując w przedmiocie apelacji dotyczącej zarzuconego obwinionemu wykroczenia określonego w art. 70 § 2 k.w. uznał, że w zakresie skazania obwinionego za wykroczenie określone w art. 43¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (nie objętego apelacją prokuratora) brak było żądania ścigania pochodzącego od uprawnionej osoby (art. 86a § 1 k.p.w.) i umorzył postępowanie na podstawie art. 104 § 1 pkt 7 k.p.w. Analizując tę część orzeczenia Sądu odwoławczego, w kontekście zarzutu podniesionego w kasacji, należało wskazać, że z dniem 1 stycznia 2010 r. wprowadzono, przez ustawę z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz. U. Nr 190, poz. 1474) nowe wymogi ścigania żołnierzy w czynnej służbie wojskowej za popełnione przez nich wykroczenia, podlegające rozpoznaniu przez sądy wojskowe. Oznaczają one

pośrednio powrót do ścigania ich w trybie dyscyplinarnym (art. 86a § 1 k.p.w.). Zakłada się bowiem, że we wszystkich sytuacjach określonych w art. 10 § 1 pkt 1 k.p.w. ściganie następuje jedynie na żądanie dowódcy jednostki wojskowej lub kierownika instytucji cywilnej, w której żołnierz pełni służbę (por. T.H Grzegorzczak, Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Komentarz. Warszawa 2012, s. 304). Bez tego żądania ściganie jest niedopuszczalne (art. 5 § 1 pkt 9 k.p.w.). Spod tej reguły wyłączono wykroczenia, za które można orzec albo orzeka się środek karny zakazu prowadzenia pojazdów, przepadku przedmiotów lub nawiązki, kiedy nie wszczyna się jednak postępowania dyscyplinarnego, a stosuje art. 86 § 1 k.p.w., tj. zawiadamia się prokuratora wojskowego o popełnieniu wykroczenia przez żołnierza, o którym mowa w art. 10 § 1 pkt 1 k.p.w., a dalsze postępowanie toczy się z urzędu. Mając na uwadze te wskazane podstawy prawne dotyczące ścigania wykroczenia popełnionego przez żołnierza w czynnej służbie wojskowej należało podnieść, że rozstrzygnięcie Sądu odwoławczego było błędne. Prowadząc rozważania w zakresie okoliczności warunkujących dopuszczalność ścigania żołnierza za omawiany czyn, Sąd odwoławczy niezasadnie ograniczył się do analizy treści art. 86a § 1 k.p.w. i art. 10 § 1 pkt 1 lit. b k.p.w., pomijając brzmienie § 3 art. 86a k.p.w., który z uwagi na treść dyspozycji art. 43¹ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, wprowadzającej możliwości orzeczenia przepadku przedmiotu, powinien znaleźć zastosowanie w tej sprawie. Zatem, ten zarzut kasacji należało uznać za zasadny.

Przechodząc do analizy drugiego zarzutu kasacji należało podnieść, że w art. 70 § 2 k.w. przewidziano czyn zabroniony polegający na podejmowaniu czynności zawodowych lub służbowych przez osobę, która wbrew obowiązкови zachowania trzeźwości, znajduje się w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji bądź środka. W kontekście tej dyspozycji należało wskazać, że przyjmuje się, iż stan nietrzeźwości w rozumieniu art. 46 ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest stanem po użyciu alkoholu w rozumieniu art. 70 § 2 k.w. Trafny jest bowiem pogląd „jeśli stan po użyciu alkoholu po przekroczeniu określonej granicy przechodzi w stan nietrzeźwości, to nie oznacza, że przestaje być stanem po użyciu alkoholu (por. postanowienie SN z 7 czerwca 2002 r. I KZP 14/02, Prok. I

Pr. 2002, nr 9, poz.16). Istotą tego wykroczenia jest obowiązek zachowania trzeźwości zawodowej, a jego konstrukcja opiera się na zagrożeniu abstrakcyjnym. W tym wypadku niebezpieczeństwo stanowi podejmowanie czynności zawodowych lub służbowych po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka. Nie istnieje zatem powinność dowodzenia, że z czynności zawodowych lub służbowych, podejmowanych po użyciu alkoholu (lub podobnie działającego środka) wyniknęło zagrożenie bezpieczeństwa osób i mienia. Czynności zawodowe lub służbowe obejmują wszelkie czynności mieszczące się w ramach uprawnień i obowiązków związanych z wykonywaniem określonego zawodu lub pełnienia określonej służby (por. T. Bojarski, A. Michalska-Warias, J. Piórkowska-Flieger, M. Szwarczyk, Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2013, s. 231). Rozszerzenie dyspozycji tego przepisu o czynności służbowe pozwoliło na usunięcie wątpliwości, czy osoba pozostająca w służbach mundurowych rzeczywiście podejmuje czynności „zawodowe”. W obowiązującym stanie prawnym, jeżeli osoba ta podejmuje czynności służbowe w stanie po użyciu alkoholu, środka odurzającego lub innej podobnie działającej substancji lub środka, odpowiada za popełnienie wykroczenia z art. 70 § 2 k.w. (por. M. Bojarski, W. Radecki, Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2013, s. 502). Czynności te mogą być ogólnie powierzone w momencie powstania stosunku służbowego, a uszczegółowione w ramach przyznanego zakresu czynności albo mogą być polecone doraźnie (np., rozkazem, poleceniem przełożonego).

Wskazaną analizę treści art. 70 § 2 k.w. należało skonfrontować z wywoodem Sądu pierwszej instancji zaakceptowanym przez Sąd odwoławczy, prowadzącym do uwolnienia obwinionego od odpowiedzialności karnej, sprowadzającym się do stwierdzenia, że obwiniony po wprawieniu się w stan nietrzeźwości nie wykonywał żadnych czynności służbowych, a uchybienie obowiązkowi nadzoru nad bronią służbową nie wynikało z podjęcia jakiejkolwiek czynności służbowej. Rozumowanie to zdaje się opierać na uznaniu, że obwiniony w stanie po spożyciu alkoholu nie podejmował żadnych fizycznych czynności związanych z obsługą broni czy też jej użyciem. Pomija nadto okoliczności związane z realizacją nałożonego na obwinionego obowiązku. W przedmiotowej sprawie obwiniony przyjął w związku z wyjazdem na szkolenie poligonowe broń służbową i zobowiązał się do pieczy nad

tą bronią. Obowiązek pieczy nad tą bronią obwiniony miał realizować w czasie trwania całego szkolenia. Z chwilą przyjęcia broni służbowej przez obwinionego zaczęły ciążyć nad nim szczególne obowiązki związane z nadzorem nad bronią, determinowane jej właściwościami. Wykonywanie nadzoru nad bronią służbową nie wymagało podejmowania przez obwinionego aktywnych działań.

Sprawowanie tego nadzoru było w istocie wykonywaniem czynności służbowej, skoro jak to już podniesiono, przez „czynności służbowe”, o których mowa w art. 70 § 2 k.w. należy rozumieć każde czynności mieszczące się w granicach uprawnień i obowiązków związanych z pełnieniem określonego rodzaju służby.

Obowiązek ciążyący na obwinionym trwał do momentu przekazania tej broni właściwemu organowi wojskowemu. Obwiniony miał również świadomość, że w czasie przebywania na szkoleniu poligonowym, w przejściowym miejscu zakwaterowania obowiązywał go obowiązek trzeźwości (pkt 33 ust. 1 ppkt 3 Regulaminu Ogólnego Sił Zbrojnych RP). Obowiązek ten obwiniony bezsprzecznie naruszył i w przejściowym miejscu zakwaterowania pozostawał w stanie po użyciu alkoholu. Powyższe rozważania prowadzą do stwierdzenia, że żołnierz, który wbrew obowiązkowi zachowania trzeźwości, znajduje się w stanie po użyciu alkoholu i podejmuje czynność służbową związaną z nadzorem nad bronią służbową popełnia wykroczenie określone w art. 70 § 2 k.w. W tej sytuacji zarzut kasacji należało uznać za słuszny.

Następstwem uznania zasadności wszystkich zarzutów kasacji było uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Wojskowemu Sądowi Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Z tych względów orzeczono jak na wstępie.